

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Davidem Kryskou ve věci

žalobce: **D. B.**, narozen X
státní příslušník Republiky Uzbekistán
bytem X
zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářská 939/4, Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o **žalobě proti rozhodnutí** žalovaného ze dne 10. 2. 2020, č. j. OAM-321/ZA-ZA12-VL13-2019,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 2. 2020, č. j. OAM-321/ZA-ZA12-VL13-2019, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci a obsah podání účastníků

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl, že se žalobci mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném ke dni podání žádosti (dále jen „zákon o azylu“) neuděluje.
2. Žalobce namítá, že žalovaný postupoval při vydání napadeného rozhodnutí v rozporu s § 2 odst. 1 a 4, § 3, § 50 odst. 2, 3 a 4 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a § 12, § 14 a § 14a zákona o azylu a s

Shodu s prvopisem potvrzuje: H. T.

čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.; dále jen „Evropská úmluva o lidských právech“).

3. V úvodu žaloby žalobce uvádí, že o udělení mezinárodní ochrany požádal z důvodu nebezpečí vážné újmy v případě návratu do země původu spočívající v: (i) odebrání státního občanství a s tím související nemožnosti získat práci, bydlení či odpovídající zdravotní péči; (ii) trestním stíháním a možném odsouzení pro absenci dokladů a neohlášený pobyt v zahraničí; (iii) nedostupnosti lékařské péče k léčbě jeho psychického onemocnění způsobeného zavražděním jeho syna v zemi původu policejními složkami a následným úmrtím jeho manželky; (iv) porušení práva na soukromý a rodinný život v důsledku vytržení jeho osoby z prostředí, kde je plně integrován již 14 let a (v) bezpečnostní situaci v zemi původu. Má za to, že svá tvrzení podpořil odkazy na aktuální zprávy o zemi původu a lékařskou zprávou o zdravotním stavu. Poskytl proto žalovanému bezrozpornou a komplexní výpověď, kterou žalovaný nijak nerozporoval.
4. Žalobce namítá, že žalovaný jednotlivá tvrzení a skutkové okolnosti nehodnotil v jejich komplexnosti a souhrnu, ale jednotlivé části výpovědi žalobce vytrhával z kontextu. Takto z nich vyvozoval závěry, které nekorespondují s celkovou výpovědí žalobce. Žalovaný rovněž v rozporu s § 50 odst. 2 a 3 správního řádu nezjistil všechny rozhodné skutečnosti, neboť si nevyžádal správní spis k opakovaným žádostem žalobce o vízum za účelem strpění pobytu a následnému dlouhodobému pobytu za účelem strpění. Žalobce zde pobýval z důvodu nemožnosti žalobce vrátit se do země původu. Žalovaný v napadeném rozhodnutí o těchto skutečnostech mlčí.
5. Žalovaný podle žalobce nesprávně identifikoval důvody podané žádosti, přičemž veškerá tvrzení shrnul tak, že podal žádost kvůli legalizaci pobytu. Redukce těchto důvodů na snahu o legalizaci pobytu zakládá porušení § 2 odst. 4 správního řádu. Podle rozsudků Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019-52, a ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49, je snaha o legalizaci pobytu inherentní každé žádosti o mezinárodní ochranu, a nemůže být proto žadatelům kladena k tíži. Se závěrem, že neuvedl *de facto* žádné konkrétní skutečnosti, žalobce nesouhlasí.
6. Žalobce dále namítá, že žalovaný použil pouze obecné informace o zemi původu, které nereflktují tvrzení uvedená v jeho žádosti. Proto předložil žalovanému lékařskou zprávu o zdravotním stavu a veřejně přístupné zprávy o zemi původu reflektující jednotlivé aspekty jeho výpovědi. Žalovaný však předložené materiály odmítl, přičemž doplnění podkladů považoval za nedůvodné a účelové. Tím žalovaný porušil § 2 odst. 4 a § 50 odst. 2 a 3 správního řádu, neboť nezohlednil skutečnosti svědčící ve prospěch žalobce, nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, a porušil zásady hodnocení důkazů. Vyčítat žalobci snahu o pozitivní rozhodnutí považuje za absurdní. Žalobcem předložené materiály obsahovaly konkrétní informace o riziku ztráty občanství, dostupnosti lékařské péče, jeho zdravotním stavu a aktuální bezpečnostní situaci v zemi původu. Jelikož tyto materiály nevzal žalovaný v potaz, zatížil napadené rozhodnutí zásadní vadou. K závěru žalovaného, že neuvedl, proč by se ho mělo týkat odebrání státní příslušnosti, poukazuje na to, že předložil části zákona země původu o státním občanství upravující podmínky ztráty občanství, které naplnil. K ní může dojít, pokud se osoba s pobytem v zahraničí do tří let bez řádných důvodů neregistrovala na zastupitelském úřadu. Uvedený zákon neobsahuje záruky zabraňující bezdomovectví. Žalobce je v současné době žadatelem o mezinárodní ochranu a před tím byl držitelem víza strpění. Po dobu několika let proto ani nemohl kontaktovat orgány

země svého původu. Je zde proto možnost, že již je osobou bez státní příslušnosti. Po návratu by okamžitě čelil bezdomovectví, a to bez možnosti získat občanství zpět. Závěry o ztrátě občanství přitom podporuje i žalovaný, který uvedl, že občané země původu mají povinnost se při pobytu delším než 6 měsíců mimo zemi původu registrovat na příslušném zahraničním zastoupení. Následky porušení této povinnosti se žalovaný nezabýval.

7. Podle žalobce dále žalovaný nesprávně zhodnotil jeho zdravotní stav, přičemž se odmítl zabývat lékařskou zprávou a zprávami o dostupnosti a kvalitě zdravotní péče v zemi původu, které předložil. Žalovaný veškeré důkazní břemeno přenechal na žalobci a jeho psychické problémy bagatelizoval. Podle žalobce je jeho návrat v rozporu s čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech, přičemž žalovaný nenashromáždil relevantní informace o důsledcích návratu do země původu na zdravotní stav žalobce a informacemi jím předloženými se odmítl zabývat. Žalovaný v rozporu se závěry rozsudku NSS ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, nenashromáždil všechny dostupné důkazy a na jejich základě nezpochybnil věrohodnost tvrzení žalobce. Stejně tak žalovaný nevyužil závěrů vstupní lékařské prohlídky podle § 46 odst. 1 písm. b) zákona o azylu.
8. Žalobce dále poukazuje na to, že bylo na žalovaném, aby vyvrátil tvrzení ohledně vraždy jeho syna policejními složkami země původu. Žalovaný na tuto povinnost rezignoval a neprovedl ani doplňující pohovor. Místo toho některé důkazní prostředky odmítl, jiné považoval za smyšlené, aniž by se pokusil případné nejasnosti odstranit.
9. Žalobce též namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů, a to ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Žalovaný nevzal v potaz integraci žalobce do české společnosti. Žalobce hovoří česky, strávil v ČR 14 let, má zde sociální vazby, rozumí zdejšími reáliím, orientuje se v základním fungování státních orgánů a připravoval se se svou manželkou i k podání žádosti o povolení k trvalému pobytu. Ani závěr o neudělení humanitárního azylu žalovaný dostatečně neodůvodnil. V napadeném rozhodnutí sice uvedl, že se zabýval rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobce a přihlédl k jeho věku a zdravotnímu stavu, ale dále to nijak nerozvádí. Žalobce má za to, že uvedená hlediska svědčí v jeho prospěch, neboť se považuje za plně integrovaného 62letého muže po traumatických událostech, trpícího depresi a úzkostmi, který bude po 14 letech navrácen do země, kde nemá jakékoliv vazby a kde mu hrozí ztráta občanství a nedostatečná lékařská péče.
10. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě navrhuje její zamítnutí. Trvá na svých závěrech a odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Žalobu považuje za účelovou a cíleně rozšiřující azylový příběh žalobce. Žalobce v průběhu předcházejícího řízení výslovně uvedl, že mu jeho nynější zástupce poradil, aby o mezinárodní ochranu požádal, aby měl alespoň nějaký pobyt. Písemná vyjádření zasláná žalobcem v průběhu správního řízení zcela zjevně nepsal žalobce a tato vyvrací veškeré skutečnosti sdělené žalobcem během pohovoru nebo je dotváří tak, aby se jejich obsah blížil azylově relevantnímu příběhu. K námitkám ohledně zdravotního stavu a integrace žalobce do české společnosti uvádí, že se zdravotními obtížemi žalobce zabýval v rámci posouzení udělení humanitárního azylu. Integraci žalobce do české společnosti žalovaný nepovažuje za důvod, který by byl taxativně vyjmenován pro udělení jakékoliv formy mezinárodní ochrany, přičemž žalobce se do společnosti integroval s vědomím, že jeho pobytové oprávnění (pobyt za účelem strpění) je pouze dočasného charakteru. Proto nelze tuto skutečnost nyní využívat jako odůvodnění dalšího setrvávání na území ČR, tím méně pak za využití institutů zákona o azylu. Odůvodnění napadeného rozhodnutí je logické a srozumitelné, reflektující zjištěné

skutečnosti, zejména ty, které žalobce sdělil osobně v průběhu pohovoru. Ty ve svém souhrnu nevedou k předpokladům, které by mohly být považovány za zdroj důvodných obav z pronásledování či vážné újmy. Je na místě, aby žalobce řešil svoji situaci v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

11. V replice žalobce uvádí, že vyjádření žalovaného nereaguje na žalobní námitky. Žalovaný nezmínil, které konkrétní skutečnosti považuje za nepravdivé či upravené. Žalovaný proto i nadále redukuje důvody, které žalobce vedly k podání žádosti, na legalizaci pobytu. Žalovaný rovněž nijak nespecifikoval, jak konkrétně by si měl žalobce zajistit pobyt na území, přičemž mu musí být známo, že cestu k získání legálního pobytu žalobci znemožnil, neboť mu odebral udělené vízum za účelem strpění. Jiné pobytové oprávnění je možné získat pouze po návratu do země původu, kde však hrozí žalobci vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Po ztrátě občanství žalobce nikdy žádné pobytové oprávnění nezíská. Žalovaný tak odkazem na zákon o pobytu cizinců nabízí „falešnou alternativu“.
12. Podáním ze dne 2. 11. 2020 žalobce soudu sdělil, že se jeho zdravotní stav zhoršil v důsledku kardiovaskulárních onemocnění, k čemuž přiložil lékařskou zprávu ze dne 9. 10. 2020.
13. V podání ze dne 4. 3. 2021 žalobce uvedl, že současná úprava zákona země jeho původu o státním občanství, která je účinná od 1. 4. 2020, upravuje situace, za kterých dochází ke ztrátě občanství. Podle ní občanství země původu pozbude osoba trvale žijící v zahraničí, která „nezasáhla“ do konzulárního rejstříku po dobu sedmi let. Žalobce přitom není v kontaktu s orgány země svého původu více než 11 let. Žalobce předložil překlad tohoto zákona do anglického jazyka. Zároveň poskytl lékařskou zprávu ze dne 2. 3. 2021 a vyjádření ošetřujícího lékaře ke zhoršujícímu se psychickému stavu žalobce ze dne 1. 3. 2021.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

14. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (§ 32 odst. 1 zákona o azylu), osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Soud napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání, protože napadené rozhodnutí zrušil podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.
15. Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází soud při přezkoumání rozhodnutí správního orgánu ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Článek 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“) vyžaduje, aby soudy přezkoumávající rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany posuzovaly projednávaný případ podle právního a skutkového stavu ke dni rozhodnutí soudu. Členské státy Evropské unie byly povinny výše uvedené pravidlo transponovat do vnitrostátního právního řádu do 20. 7. 2015 (srov. čl. 51 odst. 1 procedurální směrnice). Protože doposud nebyly do českého právního řádu požadavky čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice promítnuty, ačkoliv transpoziční lhůta již uplynula, a žádost žalobce o mezinárodní ochranu byla v projednávané věci podána dne 4. 4. 2019, může se žalobce dovolávat přímého účinku uvedeného článku procedurální směrnice v rozsahu její působnosti. Ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. se pak neužije.

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

16. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce dne 4. 4. 2019 požádal o udělení mezinárodní ochrany. Dne 9. 4. 2019 poskytl údaje k podané žádosti. Uvedl, že je ruské národnosti a hlásí se k pravoslavnému křesťanství. Je vdovec, manželka zemřela v prosinci 2018. Děti nemá. Není členem žádné politické strany nebo skupiny, nikdy se politicky neangažoval. Do ČR přicestoval dne 21. 7. 2006 na základě povolení k pobytu za účelem podnikání. Cestovními ani jinými doklady nedisponuje, neboť mu byly odcizeny v roce 2011 nebo 2012. Je zdravý a neužívá žádné léky. K důvodům podání žádosti sdělil, že „[p]odle zákona mně v Uzbekistánu hrozí trestný čin, protože nemám žádné doklady. Nemám registraci na ambasádě. Hrozí mi vězení do 5 let. Dále mi tady zemřela manželka, tak chci tady zůstat. V Uzbekistánu se nedá žít, zvlášť pokud vám je šedesát let. To jsou veškeré důvody k mé žádosti o mezinárodní ochranu v ČR.“
17. Při pohovoru dne 9. 4. 2019 žalobce mimo jiné sdělil, že se v roce 2006 rozhodl vycestovat z vlasti, protože tam neměl práci, přičemž neměl žádné potíže během vycestování ze země. Neměl žádné problémy s vyznáním své víry. Také potvrdil, že neměl žádné potíže s orgány veřejné moci, přičemž ve vlasti byl naposledy v roce 2008 na dovolené. Přicestoval i odcestoval bez potíží. Během pobytu v ČR byl zaměstnán u různých zaměstnavatelů. Po skončení platnosti povolení k pobytu, skončil v posledním zaměstnání. Dne 18. 8. 2018 podal žádost o prodloužení povolení k pobytu a o cestovní průkaz totožnosti. Další povolení k pobytu mu bylo zamítnuto, protože v zemi původu „je prý všechno v pořádku“, odvolání bylo ve věci podáno, ale jeho výsledek nevěděl. Cestovní doklady mu byly odcizeny v roce 2011 nebo 2012 na Václavském náměstí, a to včetně žádosti a všech materiálů k trvalému pobytu. Toto oznámil na policii, nicméně o tom nemá žádný doklad. Na ambasádě to neřešil, protože ta tyhle otázky neřeší. Musel by se vrátit zpět do Taškentu, což nechtěl, neboť by se nemohl již vrátit zpět do ČR. Ambasáda je až v Německu a řeší jen ty osoby, které již disponují povolením k trvalému pobytu, což on neměl. O mezinárodní ochranu požádal až nyní, protože nevěděl, co má dělat. Poslední dobu neměl žádné bydliště, spal na noclehárně. Následně mu současný zástupce poradil, aby si požádal o azyl, ať má alespoň nějaký pobyt. Nemohl totiž pracovat a neměl již žádné finanční prostředky. Na začátku února 2019 byl v nemocnici, a proto přišel o ubytování i o všechny doklady a nemohl si zaplatit další měsíc ubytování. V nemocnici byl proto, že se mu udělalo špatně v tramvaji a řidič přivolal záchrannou službu. Pak byl v motolské nemocnici na pozorování 10 dní. Následně jej nechali převést do krizového centra v B., kde mu předepsali nějaké léky, a po 10 dnech jej propustili, od té doby se mu ale točí hlava, nicméně s lékaři to ještě neřešil. K obavám z návratu uvedl, že se obává toho, že bude na letišti zadržen policií a bude na něm požadován úplatek, neboť mu jako navrátilci nebude nikdo věřit, že nemá peníze. Zároveň uvedl, že od ztráty dokladů nemá registraci na ambasádě a podle zákona mu hrozí pokuta nebo vězení do pěti let. Závěrem sdělil, že má v zemi původu bratra, ale není s ním již 20 let v kontaktu. Považoval za možné, že jeho bratr taktéž odcestoval. Potvrdil, že nemá další důvody, proč se nechce vrátit do vlasti, než ty, které již sdělil.
18. Součástí správního spisu je závazné stanovisko žalovaného ze dne 5. 4. 2019, č. j. CPR-14145/ČJ-2019-931200-SV, o možnosti vycestování žalobce do země původu, jakož i následující zprávy o situaci v zemi původu žalobce: zpráva „*Uzbekistán Informace OAMP, 11. února 2019*“ týkající se bezpečnostní a politické situace v zemi; zpráva „*Uzbekistán Informace MZV ČR, č. j. 119896/2017/LPTP, ze dne 22. listopadu 2017, k č. j.*

MV-1252243-1/OAM-2017“ týkající se výjezdu ze země, pobytu v zahraničí a návratu státních občanů do vlasti; zpráva „*Uzbekistán Informace MZV ČR, č. j. 102817/2019-LPTP ze dne 7. března 2019, k č.j. MV- 7953-2/OAM-2019*“ týkající se situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti a návratu po dlouhodobém pobytu v zahraničí a zpráva „*Uzbekistán Ministerstvo zahraničních věcí Spojených států amerických, 20. dubna 2018*“ týkající se stavu dodržování lidských práv v zemi původu žalobce v roce 2017.

19. Z protokolu ze dne 13. 9. 2019 vyplývá, že žalobci bylo umožněno, aby se seznámil s podklady a vyjádřil se k nim. Žalobce se s uvedenými zprávami seznámil a pořídil si fotografický záznam jedné ze zpráv. Doplnění podkladů na místě nenavrhl, nicméně sdělil, že mu policisté v zemi původu zabili syna a že jemu samotnému tam hrozí smrt, přičemž tamní policie prodává drogy a je tam velká korupce. Požádal o stanovení dvoutýdenní lhůty pro vyjádření se k předloženým podkladům. Žalovaný určil lhůtu k vyjádření do 26. 9. 2019.
20. V podání ze dne 17. 9. 2019 žalobce vyjádřil svou obavu ze ztráty občanství, neboť dlouho pobýval v zahraničí, nekomunikoval se státními orgány a nedisponuje doklady. Tyto skutečnosti představují podmínky, za kterých je možné ztratit občanství země původu. Žalobce by poté nemohl být zaměstnán, poříditi si bydlení či dosáhnout na lékařskou pomoc. Dále uvedl, že mu s manželkou bylo opakovaně sdělováno, že můžou na území ČR zůstat. Připravovali se proto na možnost získání trvalého pobytu, neboť byli plně integrováni, získali zkoušku z českého jazyka a nikdy žádným způsobem neporušili zákony ČR. Postupně jim byl prodlužován jejich dlouhodobý pobyt za účelem strpění, avšak manželka žalobce značně trpěla nejistotou, že se budou muset vrátit, a její obava se naplnila, když jim bylo sděleno, že k prodloužení pobytu nedojde, neboť se situace v zemi původu zlepšila. Tato zpráva byla pro žalobce a jeho manželku tragická a absurdní. Byť jim bylo tvrzeno, že se situace v jejich zemi původu zlepšila, obdržel žalobce v říjnu roku 2018 telefonát se sdělením, že jeho syna v zemi původu zavraždila policie. Manželku žalobce tato zpráva zničila a z důvodů psychické nestability a chatrného zdraví zemřela v prosinci roku 2018. Tyto skutečnosti se podepsaly na jeho psychickém zdraví, neboť zůstal zcela sám v zemi, kde zahajoval nový život, a byl nucen k tomu, aby se vrátil do země, kde mu hrozí nebezpečí a kde zavraždili jeho syna.
21. Dále se žalobce v uvedeném podání vyjádřil k podkladům rozhodnutí. Uvedl, že jednotlivé dokumenty neobsahovaly žádnou zmínku o chování policistů v zemi původu, o tom, zda orgány poskytují efektivní a účinnou ochranu lidem, kteří jsou v nebezpečí ze strany státu, zda je zajištěna ochrana osobám, kterým hrozí ztráta občanství, zda se ztráta občanství týká i jeho osoby po dlouhém pobytu v zahraničí, ani žádné informace o možnosti řešení jeho zdravotního stavu. Většina podkladů nemá s jeho případem žádnou souvislost, většina informací má obecnou povahu a vztahuje se ke stavu dodržování lidských práv v zemi původu. Navrhl, aby žalovaný doplnil shromážděné podklady tak, aby tyto reflektovaly individuální situaci žalobce, tedy aby obsahovaly zprávy týkající se policie a jejího fungování, možnosti zajištění účinné ochrany ze strany státu při návratu, aby reagovaly na skutečnost, že policisté zabili jeho syna. Dále by měly zprávy reflektovat otázky ztráty občanství a případnou možnost, že se žalobce ocitne v zemi původu v postavení osoby bez státního občanství. Rovněž by se měly věnovat dostupnosti lékařské péče v zemi původu. V případě potřeby se pokusí tyto podklady nashromáždit, případně doložit lékařské zprávy.

22. V podání ze dne 8. 10. 2019 žalobce předložil zdravotní záznam ze dne 2. 10. 2019, který vystavil lékař Psychiatrické ordinace v Kosmonosech. Žalobce v podání uvedl, že potřebnou medikaci a potřebné léky nemůže získat v zemi původu. Jelikož se jedná o problémy psychického charakteru, byl by pro něj návrat do země původu, kde došlo k vraždě jeho syna, poté, co žalobce strávil několik let v ČR, kde mu navíc zemřela manželka, devastující.
23. Opatřením žalovaného ze dne 9. 10. 2019, č. j. OAM-321/ZA-ZA12-2019, byl žalobce vyrozuměn o prodloužení lhůty pro vydání rozhodnutí do 9. 4. 2020.
24. V podání ze dne 10. 12. 2019 se žalobce vyjádřil k duševnímu zdraví a dostupnosti zdravotní péče, problematice ztráty občanství a rizika postavení osob bez státního občanství, problematice policejního násilí a policejní korupce. Uvedl, že zdravotní péče v zemi původu, především v rámci duševních onemocnění je nedostatečná a vedoucí ke zhoršení psychického stavu pacientů. Rovněž uvedl, že zákon země jeho původu o státním občanství umožňuje ztrátu občanství v případě, že osoba s pobytem v zahraničí se do tří let nezaregistrovala bez řádných důvodů na konzulárním úřadu, přičemž žalobce byl držitelem víza za účelem strpění a následně žadatelem o mezinárodní ochranu, a proto nemohl příslušné orgány kontaktovat. Nadto mu byly odcizeny veškeré doklady. V současné situaci může být již osobou bez státního občanství, což by jej uvrhlo do postavení bezdomovce ihned po návratu do vlasti. Také poukázal na policejní praktiky, přičemž mučení se stalo základním nástrojem pro udržení moci a získání příznání či úplatků. Stejně tak v zemi původu dochází ke svévolnému zadržování a obecně špatnému zacházení s osobami ze strany policejních složek, jakož i rozsáhlé korupci.
25. V rámci svého vyjádření žalobce citoval z několika veřejně dostupných zpráv o zemi původu, jejichž zdroje uvedl ve formě internetových odkazů. Zprávy se týkaly zdravotního systému a otázek duševního zdraví, problematiky ztráty občanství a postavení osob bez státního občanství (součástí byl i odkaz na neoficiální překlad zákona o státním občanství země původu žalobce do anglického jazyka) a problematiky policejního násilí a korupce policejních a justičních orgánů.
26. Žalovaný rozhodl napadeným rozhodnutím způsobem uvedeným v bodu 1 tohoto rozsudku. Žalobce si je převzal dne 14. 2. 2020. Z jeho odůvodnění mimo jiné vyplývá, že žalovaný zhodnotil důvody žádosti žalobce tak, že tvrzeným důvodem odchodu z vlasti v roce 2006 byla snaha o výdělek v zahraničí; o mezinárodní ochranu v roce 2019 požádal kvůli legalizaci pobytu, protože mu hrozí správní vyhoštění; v případě návratu do vlasti se obává, že bude zatčen kvůli svému dlouhodobému pobytu v zahraničí a kvůli tomu, že nemá doklady; dále se nechce vrátit kvůli zhoršenému psychickému stavu a s ohledem na skutečnost, že zde pobývá již řadu let.
27. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí mimo jiné uvedl, že považuje veškeré námitky a požadavky na doplnění podkladů za nedůvodné a vedené snahou prodloužit řízení či dosáhnout pozitivního rozhodnutí. Žalobce v průběhu řízení neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, které by mohl žalovaný individuálně posuzovat. Stran požadavku žalobce na doplnění informací o postavení osob bez státní příslušnosti žalovaný uvedl, že se žalobce o těchto obavách nezmínil, přestože byl na důvody žádosti opakovaně dotazován. Ani v podaném vyjádření neuvedl, proč by se zrovna jeho osoby mělo týkat odebrání státní příslušnosti a jeho důsledky. Jedná se tedy o další účelové spekulace a žalovaný nemá důvod doplňovat podklady a zjišťovat informace ohledně hypotetických a

ničím neodůvodněných tvrzení. Ve vztahu k informacím o zdravotní péči žalovaný uvedl, že žalobcem předložená zpráva hovoří pouze o úzkostně depresivní reakci a nezmiňuje se o žádných vážných objektivních zdravotních problémech. Žalovaný tvrzení o závažném zdravotním stavu posoudil jako účelové a odmítl požadavek na doplnění podkladů stran úrovni zdravotní péče v zemi původu. Důvody odchodu ze země původu podle žalovaného spočívaly ve snaze o výdělek a o mezinárodní ochranu požádal kvůli legalizaci pobytu, protože mu hrozí správní vyhoštění. Tvrzení žalobce ohledně jeho obav ze ztráty občanství a ohledně smrti syna odmítl jako nevěrohodná, neboť žalobce nevysvětlil, proč by právě v jeho případě mělo dojít k jakémukoliv potrestání za dlouhodobý pobyt v zahraničí či ztrátu dokladů, nebo dokonce k odebrání občanství. Žalobce neobjasnil okolnosti smrti svého syna, neuvedl, proč jej měla policie zavraždit, ani nevysvětlil, proč by měly mít orgány země původu zájem o jeho osobu ve spojení s jeho synem. Žalovaný poukázal na to, že při poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu žalobce popřel existenci jakýchkoliv dětí, které by ve vlasti měl mít.

28. Ohledně možného udělení humanitárního azylu žalovaný uvedl, že se zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobce a přihlédl k jeho věku a zdravotnímu stavu. Žalobce nejprve sdělil, že je zdravý. Během pohovoru zmínil jediný incident, kdy se mu udělalo špatně v tramvaji a řidič mu zavolal sanitku. Až v písemném vyjádření k podkladům zmínil svůj zhoršený psychický stav.
29. K hrozbě mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání žalovaný konstatoval, že tvrzení žalobce o možné ztrátě občanství považuje za neoprávněná a účelová, uvedená s cílem dodat žádosti o mezinárodní ochranu na závažnosti. Ta je však motivovaná pouze snahou o legalizaci jeho pobytu. Následky ztráty dokladů a absence komunikace se zastupitelským úřadem jsou přičitatelné k tíži žalobce. Žalobce nevysvětlil, proč by v jeho případě mělo dojít ke ztrátě občanství. Ze zpráv o zemi původu vyplývá, že zastupitelský úřad v Taškentu nedisponuje bližšími informacemi o situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu, přičemž podle legislativy žádný postih ani nebezpečí nehrozí. Žalovaný proto dospěl k závěru, že žalobci nehrozí nebezpečí vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Případné vycestování žalobce nepředstavuje ani rozpor s mezinárodními závazky ČR.

Posouzení žaloby soudem

30. Soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů, neboť taková vada by bránila jeho meritornímu přezkumu. Podle NSS nelze nedostatkem důvodů rozumět dílčí nedostatky odůvodnění, ale pouze nedostatek důvodů skutkových, přičemž skutkovými důvody, pro jejichž nedostatek je možno rozhodnutí zrušit pro nepřezkoumatelnost, budou takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde správní orgán opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy v řízení byly provedeny (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75). Žalobce nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů namítá ve vztahu k posouzení žádosti žalobce stran podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.
31. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním

občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.

32. Podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
33. Podle čl. 8 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydli a korespondence.
34. Žalobce namítá, že žalovaný v rozporu s čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech a rozsudkem NSS ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35, nevzal v potaz integraci žalobce do české společnosti.
35. Podle soudu se žalovaný v napadeném rozhodnutí posouzením zásahu do práva žalobce na soukromý a rodinný život skutečně řádně nezabýval. Omezil se pouze na sdělení, že „[p]řípadné vycestování výše uvedeného žadatele po posouzení informací o zemi původu a skutečnostech sdělených žadatelem nepředstavuje ani rozpor s mezinárodními závazky ČR.“ Soud dává proto za pravdu žalobci, že žalovaný nevzal v potaz jednotlivé výše uvedené skutečnosti týkající se především předchozího rodinného života žalobce na území ČR, jakož i jeho současného soukromého života, a z toho vyplývajících vazeb žalobce k území ČR. Podle názoru NSS vyjádřeného v rozsudku č. j. 6 Azs 15/2013-35, na který žalobce přílehavě odkázal, měl žalovaný povinnost vypořádat s otázkou, zda délka pobytu (v současné době přesahující již 15 let) žalobce na území ČR a historie tohoto pobytu (např. příprava k žádosti o povolení k trvalému pobytu či úmrtí jeho dlouholeté manželky na území ČR), znalost českého jazyka a českých reálií, jakož i jím tvrzené sociální vazby, nepředstavují skutečnosti relevantní pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Soud dodává, že skutečnost, že žalobce na území ČR nemá žádné rodinné příslušníky nebo zaměstnání automaticky neznamená, že žalobce na území ČR své právo na soukromý a rodinný život, do něž by bylo možné nuceným vycestováním zasáhnout, nevykonává. V rozsudku č. j. 6 Azs 15/2013-35 NSS uvedl, že „čl. 8 [Evropské úmluvy o lidských právech] dopadá i na cizince, kteří nemají v České republice rodinu, neboť pokrývá též právo na osobní život, jež zahrnuje aspekty sociální identity a právo na vytváření a rozvíjení vztahů s jinými lidskými bytostmi a vnějším světem“.
36. V této souvislosti soud odkazuje na judikaturu NSS, která se výkladem § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu ve spojení s možným porušením čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech zabývala. Konkrétně NSS v rozsudku ze dne 21. 2. 2019, č. j. 5 Azs 235/2018-32, uvedl: „Aplikace zákona o azylu se nemůže dostat do kolize s mezinárodními závazky České republiky, které vyplývají z čl. 8 [Evropské úmluvy o lidských právech], který garantuje ochranu v situacích skutečně nepřiměřeného zásahu do soukromého či rodinného života cizince. Proto ani při posuzování otázky možného udělení doplňkové ochrany nelze odhlížet od čl. 8 [Evropské úmluvy o lidských právech]. Nejvyšší správní soud konstatuje, že samotná existence rodinného života automaticky neznamená povinnost udělit doplňkovou ochranu za účelem jeho realizace. Je třeba zkoumat, zda případné vycestování nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky České republiky; zejména, zda se nemůže jednat o natolik dlouhodobý a intenzivní vztah, nejčastěji dlouholeté manželství či dokonce rodinu s dětmi, aby i s ohledem na stupeň integrace jednotlivých členů rodiny, (ne)bylo možno vyloučit

pravděpodobnost reálné zpětné integrace v zemi původu cizince. V rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, zdejší soud mimo jiné konstatoval: „Při posuzování důvodů znemožňujících vycestování cizince by byl výjimkou z výše uvedených závěrů pouze případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.“ Obdobně v rozsudku ze dne 2. ledna 2012, č. j. 6 Azs 35/2011-47, se uvádí: „Není vyloučeno podřadit některé zásahy do rodinného života pod důvody pro udělení doplňkové ochrany, např. případy, kdy by si stěžovatel vytvořil na území České republiky takové rodinné a osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území České republiky“. Těmto otázkám se měl žalovaný v předcházejícím správním řízení věnovat.

37. Ze správního spisu však nevyplývá, že by žalovaný během pohovoru směřoval konkrétní otázky na žalobce stran jeho integrace a případného zásahu do jeho práva na soukromý a rodinný život (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36). Součástí správního spisu pak nejsou ani podklady z evidencí vedených žalovaným vztahujících se k pobytové historii žalobce, popřípadě jeho manželky (srov. též dále). K tomu soud dodává, že i skutečnost, že manželka žalobce zemřela na území ČR, z čehož vyplývá, že zde mohou nacházet i její ostatky, může představovat rodinnou vazbu žalobce k ČR. Vzhledem k výše uvedenému je námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů důvodná.
38. Žalobce dále namítá, že žalovaný nesprávně identifikoval důvody podané žádosti, když veškerá tvrzení žalobce shrnul tak, že žalobce podal žádost kvůli legalizaci pobytu v ČR.
39. Podle § 3 odst. 1 zákona o azylu je žádostí o udělení mezinárodní ochrany projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozcí vážnou újmu.
40. Podle § 2 odst. 4 správního řádu dbá správní orgán, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.
41. Podle § 50 odst. 4 správního řádu, nestanoví-li zákon, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.
42. Jádrem tohoto žalobního bodu podle soudu spočívá v otázce, zda má žalovaný povinnost prověřovat tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu, když ten jednoznačně sdělí, že o ni žádá s účelem legalizace svého pobytu na území.
43. Z právní věty rozsudku NSS ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49, vyplývá, že „[s]kutečnost, že žadatele vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany také snaha o legalizaci pobytu na území ČR, **nepostačuje sama o sobě k zamítnutí této žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 [zákonu o azylu], či k neudělení mezinárodní ochrany podle § 12 až § 14a téhož zákona, neboť tato skutečnost ještě nevylučuje, že žadatel opustil zemi původu a chce se usídlit v ČR právě proto, že má odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu z azylově relevantních důvodů nebo že by v případě navrácení do této země čelil skutečnému nebezpečí vážné újmy zakládajícímu nárok na doplňkovou ochranu**“ (důraz přidán zdejším soudem).

44. Tento závěr NSS potvrdil i v rozsudku ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019-52, v němž uvedl, že „[č]as podání žádosti by tedy stěžovateli neměl být sám o sobě k tíži a správní orgán žádost nemůže a priori posuzovat jako účelovou, k legalizaci pobytu. Zvláště k ní nesmí přistupovat jinak než k žádostem, které nepovažuje za, účelové. **Vždyť žádosti o azyl mají kromě funkce ochranné obecně za účel umožnit cizinci legální pobyt na území; mezinárodní ochranu lze z azylově relevantních důvodů poskytnout i žadateli, který žádost podal zcela zjevně, účelově**“ (důraz přidán zdejším soudem).
45. Zároveň z právní věty rozsudku NSS ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49, vyplývá, že „[p]okud žadatel o mezinárodní ochranu uvede v průběhu správního řízení skutková tvrzení relevantní pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 až § 14a [zákona o azylu], má správní orgán povinnost se s nimi řádně vypořádat bez ohledu na to, zda je žadatel formálně označí jako důvody, pro něž žádá o udělení mezinárodní ochrany.“
46. Tyto závěry jsou plně aplikovatelné v projednávané věci a soud se s nimi ztotožňuje. Žádosti o mezinárodní ochranu je inherentní zajištění legalizace pobytu na území ČR a žalovaný má povinnost se vypořádat s veškerými tvrzeními žadatele o mezinárodní ochranu, bez ohledu na to, za jakým účelem žadatel tuto žádost podal. Názor žalovaného o účelovosti žádosti proto soud považuje za mylný, a to nejen na základě výše uvedené judikatury NSS. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný pod pojmem „účelová žádost“ má na mysli to, že se jedná o předstíraný projev vůle, přičemž žadatel o ochranu vůbec nežádá a žádost podává z jiných důvodů než výše uvedených. Žalovaný jistě může žádost o mezinárodní ochranu posoudit jako předstírané právní jednání, ale pouze za podmínky, že tento závěr jednoznačně odůvodní a náležitě důkazně podloží. V opačném případě je takový závěr o předstíraném právním jednání nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Takové podmínky nicméně v posuzované věci ze strany žalovaného splněny nebyly, přičemž pouhé odvolávání se na „účelovost“ žádosti stran legalizace pobytu žalobce, takové důkazně podložené odůvodnění nepředstavuje.
47. V projednávané věci žalobce skutečně žalovanému nejprve sdělil, že žádá o mezinárodní ochranu, aby měl „alespoň nějaký pobyt“, přičemž žalovaný z tohoto vyjádření bez dalšího po celou dobu řízení vycházel. Skutečnosti, které žalobce sdělil ve svých následných podáních po seznámení se s podklady, žalovaný odmítl jako účelové, nedůvodné či hypotetické spekulace, a to právě z toho důvodu, že žádost žalobce o mezinárodní ochranu považoval za podanou s cílem legalizovat pobyt na území. Žalovaný tak postupoval v rozporu s § 3 odst. 1 zákona o azylu, podle kterého *každý projev vůle* cizince, z něž vyplývá snaha o získání ochrany, je žádostí o udělení mezinárodní ochrany. Soud má tak za to, že každé podání žalobce v průběhu řízení před žalovaným mělo být posouzeno jako doplnění prvotního projevu vůle žalobce (žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 4. 4. 2019), neboť zejména z následných podání žalobce jednoznačně vyplývá jeho „snaha o získání ochrany“. Nadto soud podotýká, že řízení o žádosti o mezinárodní ochranu není řízením, které by k určitému okamžiku bylo koncentrováno a žadatel o mezinárodní ochranu by již nemohl uvádět další skutečnosti a tvrzení stran svého „azylového příběhu“, či že by taková podání musel činit sám bez právní pomoci k tomu způsobilých subjektů. Předcházející řízení bylo ovládáno zásadou jednotnosti, což znamená, že žalovaný měl povinnost vycházet ze skutkového stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Úprava řízení o udělení mezinárodní ochrany žadatele v uplatnění svých tvrzení a důkazních návrhů určitou lhůtou časově neomezuje, ale umožňuje mu je uplatnit až do vydání rozhodnutí (dokonce za určitých podmínek až v rámci soudního přezkumu). Žalovaný se

tak měl věcně zabývat veškerými návrhy a tvrzeními žalobce obsaženými v jeho podáních. Na žalovanému potom bylo, aby případné rozpory ve výpovědi identifikoval či přímo zpochybnil celou výpověď žalobce, například v rámci doplňujícího pohovoru, případně své pochybnosti rozptýlil. Takové kroky ale žalovaný neučinil.

48. Rovněž argumentaci žalovaného, že žalobce jednotlivá podání v řízení nepsal sám, soud považuje za nepřipadnou. Ustanovení čl. 12 bod 1 písm. c) procedurální směrnice výslovně stanoví, že „žadatelům nesmí být odepřena možnost komunikovat s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky nebo jinou organizací poskytující právní poradenské nebo jiné poradenské služby žadatelům v souladu s vnitrostátním právem dotyčného členského státu“. Žalobce měl proto plně právo svou situaci a další postup v řízení konzultovat právě se svým současným zástupcem, popřípadě s advokáty. Žádný právní předpis nestanoví žadatelům o mezinárodní ochranu povinnost studovat příslušné právní předpisy nebo sepisovat ve věci svá podání samostatně a bez odborné pomoci. Žalobce měl rovněž právo a možnost svůj „azylový příběh“ do skončení řízení rozšířit.
49. Skutečnosti a tvrzení uvedená v následných podáních žalobce měl proto žalovaný náležitě posoudit a v případě, že je shledal nedůvěryhodnými či nedůvodnými, měl shromáždit nezbytné důkazní prostředky na podporu těchto svých závěrů. V případě každého důvodu žádosti o udělení mezinárodní ochrany, který žalobce předestřel již v předcházejícím řízení, sdělil žalovanému konkrétní skutečnosti, které odůvodňovaly jeho obavy z návratu do země původu. Například v případě obavy ze ztráty občanství žalobce žalovanému nejen předložil svá tvrzení, ale i celý zákon o státním občanství země původu (byť v neoficiálním anglickém překladu), ve vztahu ke zdravotnímu stavu předložil lékařskou zprávu. Žalovaný však tím, že záměrně nezohlednil jednotlivá podání žalobce, porušil zákonnou povinnost přihlížet ke všemu, co v řízení vyšlo najevo, včetně toho, co uvedl žalobce (srov. § 50 odst. 3 správního řádu). Námitka nesprávné identifikace důvodů žádosti žalobce je proto důvodná.
50. Dále žalobce namítá, že žalovaný použil k posouzení jeho žádosti pouze obecné informace, které nijak nereflktují jím uvedená tvrzení, ačkoliv žalobce předložil žalovanému lékařskou zprávu a veřejně přístupné zprávy reflektující jednotlivé aspekty jeho výpovědi o riziku vzniku vážné újmy po návratu do země původu.
51. Podle § 3 správního řádu nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu.
52. Podle § 50 odst. 1 správního řádu mohou být podklady pro vydání rozhodnutí zejména návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé.
53. Podle § 10 odst. 5 zákona o azylu informuje ministerstvo žadatele o udělení mezinárodní ochrany o možnosti zajistit si lékařské vyšetření zaměřené na zjištění známek pronásledování nebo vážné újmy.
54. Podle § 23c zákona o azylu mohou být podkladem pro vydání rozhodnutí zejména a) žádost o udělení mezinárodní ochrany a údaje k jejímu doplnění, b) protokol o pohovoru, c) přesné a aktuální informace z různých zdrojů o státu, jehož je žadatel o udělení mezinárodní ochrany státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství o

státu jejího posledního trvalého bydliště a d) výsledek vyšetření podle § 10 odst. 5 zákona o azylu.

55. Podle soudu lze na základě obsahu odůvodnění napadeného rozhodnutí a správního spisu učinit jednoznačný závěr, že se žalovaný odmítl zabývat žalobcem předloženými zprávami o zemi jeho původu, které žalobce v předcházejícím řízení předložil. Kromě zdravotního záznamu ze dne 2. 10. 2019 se žalovaný těmito zprávami věcně nezabýval a nezacházel s nimi jako s podklady pro vydání rozhodnutí. Podle soudu tak však učinil v rozporu s § 3 správního řádu ve spojení s § 50 odst. 1 a 4, jakož i v rozporu s § 23c písm. c) zákona o azylu. Žalovaný se měl správně s žalobcem předloženými zprávami seznámit a skutečnosti z nich vyplývající buď akceptovat a použít pro své rozhodování, anebo vlastními podklady a argumenty vyvrátit. Postupem, který žalovaný v předcházejícím řízení zvolil, tak porušil procesní právo žalobce předkládat na podporu svých tvrzení důkazní prostředky. Zároveň tím žalovaný zatížil své rozhodnutí vadou nedostatečně zjištěného skutkového stavu, neboť podklady shromážděné žalovaným jsou obecné a z naprosté většiny se nedotýkají tvrzení žalobce stran jeho obav z vážné újmy (tj. důvodů jeho žádosti o mezinárodní ochranu), která mu hrozí po návratu do vlasti. Kupříkladu otázka ztráty občanství, bezdomovectví či postavení osob bez státní příslušnosti v zemi původu žalobce v žalovaným shromážděných podkladech nijak nefiguruje, stejně tak kvalita poskytované zdravotní péče. V takovém případě skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje podstatné doplnění.
56. Z judikatury NSS totiž vyplývá, že „[r]ozhodnutí správní orgánu o tom, že se žadateli neuděluje mezinárodní ochrana dle § 12 až § 14b [zákona o azylu], nemůže obstát, pokud správní orgán rezignuje na své základní povinnosti v řízení ve věci mezinárodní ochrany, tedy neprovede řádně pohovor s žadatelem tak, aby položené otázky důsledně směřovaly ke zjištění veškerých rozhodných skutečností a k prověření hodnověrnosti žadatelova azylového příběhu, **neobstará si relevantní informace o zemi původu, které by byly specificky zaměřeny na azylový příběh žadatele a z něj vyplývající rozhodné skutkové otázky**, a ani informace, které si obstará, řádně a objektivně nezhodnotí a s rozhodnými skutečnostmi k posouzení, zda žadatel naplňuje definici uprchlíka dle § 12 písm. b) zákona o azylu, či má nárok na udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, se řádně nevypořádá“ (rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36). V projednávané věci si žalovaný neobstaral relevantní a specificky zaměřené informace o zemi původu žalobce stran jeho tvrzení o hrozbě vážné újmy ani nevzal za podklad svého rozhodování žalobcem předložené zprávy. Žalobní bod proto je důvodný, neboť skutkový stav, který žalovaný vzal za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje podstatné doplnění.
57. Jen pro úplnost ve vztahu ke zprávám zastupitelského úřadu zdejší soud připomíná judikatorní závěry k těmto zprávám, podle kterých „[z] těchto kusých informací v zásadě vyplývá pouze to, že zastupitelský úřad není zpraven o situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu, nelze z nich však usuzovat na významnou změnu poměrů těchto osob, která by odůvodňovala zamítnutí žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Skutečnost, že legislativa postih nepředpokládá, je nerozhodná, jelikož tomu tak bylo i v době udělení doplňkové ochrany (a jejího předchozího prodloužování). Co ze zpráv o zemi původu naopak dovodit lze, je skutečnost, že neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu mají s velkou pravděpodobností problémy se získáním biometrického pasu, a v důsledku toho s vycestováním ze země. Podle těchto zpráv legislativa nadále nestanoví formální překážky bránící v určitých případech vydání výjezdního povolení či vydání nového cestovního pasu, přesto však fakticky

mohou vznikat potíže těm žadatelům, kteří dlouhodobě pobývali v zahraničí“ (rozsudek NSS ze dne 2. 6. 2020, č. j. 10 Azs 428/2019-36).

58. Dále soud pro úplnost doplňuje, že skutečnost, že je žalobce (možná) osobou bez státního občanství, sama o sobě pro udělení mezinárodní ochrany nestačí, což vyplývá již z gramatického výkladu § 12 a § 14a zákona o azylu. Není však vyloučeno, že se bude jednat o okolnost, která ve spojení s dalšími skutečnostmi může vést k naplnění důvodů pro udělení mezinárodní ochrany podle těchto ustanovení, popřípadě humanitárního azylu. Primárně je však na žalovaném, aby tuto otázku posoudil.
59. S otázkou nedostatečně zjištěného skutkového stavu se pojí i námitka žalobce, že žalovaný nezjistil ve věci všechny rozhodné skutečnosti, neboť si neopatřil správní spis k opakovaným žádostem žalobce o vízum za účelem strpění pobytu a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem strpění. I tuto námitku soud považuje za důvodnou.
60. Jak vyplývá ze závazného stanoviska žalovaného ze dne 5. 4. 2019, č. j. CPR-14145/ČJ-2019-931200-SV, žalovaný dne 8. 2. 2015 vydal závazné stanovisko e. č. ZS25379, podle něhož nebylo vycestování žalobce možné. Ve správním spise je však obsaženo pouze závazné stanovisko ze dne 5. 4. 2019, avšak závazné stanovisko ze dne 8. 2. 2015, popřípadě jakékoliv další závazné stanovisko k možnosti vycestování žalobce, absentuje.
61. Žalovaný v předcházejícím řízení vůbec nevzal v potaz skutečnost, že v případě žalobce (minimálně jednou) dospěl k závěru, že jeho vycestování není možné. Taková skutečnost však není pro následnou žádost o udělení mezinárodní ochrany bez významu. Soud zde předně poukazuje na to, že cizinec, jehož vycestování dle závazného stanoviska žalovaného není možné, má dvě možnosti. Buďto požádá o udělení mezinárodní ochrany, nebo o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území (srov. § 33 odst. 3 a § 120a odst. 6 zákona o pobytu cizinců). Ačkoliv vydání závazného stanoviska o nemožnosti vycestování nevede automaticky k udělení mezinárodní ochrany, neboť v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany je existence důvodů pro její udělení následně posuzována samostatně, nelze od této skutečnosti zcela odhlédnout.
62. Vázanost předchozím posouzením existence skutečného nebezpečí vážné újmy platí pouze v případě pravomocného udělení doplňkové ochrany. Tímto posouzením je žalovaný vázán a v řízení o žádosti o její prodloužení se od něj může odchýlit pouze v případě *podstatné změny okolností*. Neprodloužení doplňkové ochrany je totiž založeno na klauzuli *rebus sic stantibus*. Tento koncept znamená, že doplňkovou ochranu může žalovaný neprodloužit pouze tehdy, pokud nepochybně prokáže, že došlo k podstatné změně okolností. Těmito okolnostmi jsou ty, které žalovaného vedly k udělení doplňkové ochrany (srov. stanovisko generálního advokáta Soudního dvora EU ze dne 24. 1. 2019, *Bilali*, C-720/17, bod 58). Změna takových okolností pak musí být podstatná a musí „*napravit příčiny, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany*“ (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 23. 5. 2019, *Bilali*, C-720/17, bod 49). Tato podmínka má zabránit tomu, „*že by statusy, které byly přiznány, byly neustále zpochybňovány z důvodu přechodných změn situace existující v zemi původu osob, jimž byly takové statusy přiznány, čímž je zaručena stabilita jejich situace*“ (stanovisko generálního advokáta Soudního dvora EU, *Bilali*, bod 60).
63. V projednávané věci žalovaný zdaleka neměl výše naznačené povinnosti jako v případě rozhodování o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany z důvodu klauzule *rebus sic stantibus*, neboť žalobci nebyla po vydání závazného stanoviska ze dne 8. 2. 2015 udělena

doplňková ochrana. Navíc podle závazného stanoviska žalovaného ze dne 5. 4. 2019 je jeho vycestování již možné. Na druhou z stranu z požadavku na transparentní a náležité odůvodnění rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany (tj. včetně napadeného rozhodnutí) podle soudu vyplývá, že v případě, že v minulosti bylo ve vztahu k žadateli o udělení mezinárodní ochrany vydáno závazné stanovisko o tom, že jeho vycestování není možné, musí žalovaný vysvětlit, proč existenci skutečného nebezpečí vážné újmy posoudil oproti dřívějšímu závaznému stanovisku odchylně, a uvést a náležitě odůvodnit všechna kritéria, která jej k takovému posouzení vedla. Všechna předchozí závazná stanoviska o (ne)možnosti vycestování žadatele jsou tak nezbytným podkladem pro rozhodování o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný je totiž vázán základními zásadami činnosti správních orgánů. Ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu po správních orgánech požaduje, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Za využití logického argumentu *a fortiori* je nutné danou zásadu vyložit tak, že pokud se na základě zásady legitimního očekávání a rovnosti může účastník řízení dovolávat obdobného posouzení ve vztahu k ostatním blíže neurčeným účastníkům jiných správních řízeních, kteří se ocitli v obdobné situaci, tím spíše se takový účastník může uvedené zásady dovolávat v případě, že správní orgán rozhoduje v jeho věci o obdobném právním poměru, o němž již dříve vydal několik správních aktů. Nutnost založení těchto podkladů do správního spisu vyplývá i z § 50 odst. 1 správního řádu, neboť závazná stanoviska a jejich podklady představují skutečnosti, které jsou žalovanému známe z jeho úřední činnosti, a ten má proto povinnost k nim přihlížet. Aby se tak žalovaný (a případně soud) mohl věcně zabývat otázkou obavy ze skutečného nebezpečí vážné újmy v její úplnosti, musí být všechna předcházející závazná stanoviska o možnosti vycestování žalobce součástí správního spisu. Jen tak může soud následně řádně podrobit přezkumu úvahy žalovaného při aplikaci dotčených zákonných ustanovení vedoucí k neudělení doplňkové ochrany.

64. V této souvislosti soud dodává, že součástí správního spisu by měly být rovněž další nezbytné informace o pobytové historii žalobce a jeho manželky nebo podklady z řízení o udělení správního vyhoštění žalobci. Jedná se přitom o informace a podklady, kterými žalovaný disponuje. Jejich absence ve správním spise soudu brání v posouzení těch otázek, v nichž se žalobce a žalovaný rozcházejí (např. délka předchozího neoprávněného pobytu žalobce, doba, po kterou zde žalobce pobýval na základě pobytových oprávnění, pobytová historie jeho rodinných příslušníků apod.). Navíc jsou tyto podklady významné pro řádné posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce.
65. Vzhledem k chybějícím podkladům je napadené rozhodnutí zatíženo vadou řízení, neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje podstatné doplnění. Námitka je důvodná.
66. Žalobce dále namítá, že žalovaný nesprávně zhodnotil jím tvrzený zdravotní stav a jeho zhoršení a že se odmítl zabývat žalobcem předloženou lékařskou zprávou a zprávami o dostupnosti a kvalitě zdravotní péče v zemi původu, které žalobce předložil ve svých podáních.
67. K postupu žalovaného ve vztahu k žalobcem předloženým zprávám o zemi jeho původu se již soud vyjádřil výše, přičemž zde na své závěry odkazuje. Ve vztahu k posouzení zdravotního záznamu ze dne 2. 10. 2019 soud poukazuje na právní názor NSS vyjádřený v rozsudku ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 Azs 435/2018-32, podle kterého: „[u]vádí-li tedy žadatel o mezinárodní ochranu mezi důvody pro podání žádosti i vážný zdravotní stav, přičemž tuto

skutečnost potvrzují relevantní doklady, jako např. lékařské zprávy, je nezbytné posoudit dopady, které by na zdravotní stav žadatele mohlo mít jeho navrácení do země původu“. Žalovaný se sice předloženým zdravotním záznamem zabýval, nicméně své závěry nijak důkazně nepodložil. Ze správního spisu totiž nevyplývá, že by žalovaný nechal psychické či jiné zdravotní obtíže žalobce posoudit osobou, která by k tomu měla odborné znalosti. Žalovaný proto posuzoval zdravotní stav žalobce, aniž by měl možnost jej jakkoliv reálně zhodnotit. Z napadeného rozhodnutí ani ze správního spisu rovněž nevyplývá, že by úřední osoba posuzující žádost žalobce měla nezbytné psychologické a psychiatrické znalosti k odbornému posouzení zdravotního stavu žalobce. Podle soudu tvrzení žalobce o dvaceti dnech pozorování v různých zdravotnických zařízeních jednoznačně představuje okolnosti, které *by mohly svědčit* závažnosti jeho zdravotního stavu. Soud proto dává za pravdu žalobci, že žalovaný v napadeném rozhodnutí bagatelizoval jeho zdravotní stav a jeho zhoršení, přičemž vzhledem k tomu, že k této skutečnosti neprovedl jakýkoliv důkaz (tj. důkaz vyvracející tvrzení žalobce o závažnosti jeho zdravotního stavu), je napadené rozhodnutí v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Žalobce má pravdu rovněž v tom směru, že jakmile předložil žalovanému hájitelné tvrzení o svém špatném zdravotním stavu, měl se žalovaný touto otázkou náležitě zabývat, a za tím účelem mu poskytnout poučení podle § 10 odst. 5 zákona o azylu, popřípadě si vyžádat souhlas s nahlížením do zdravotní dokumentace žalobce. Žalobní bod je důvodný.

68. Naopak dílčí žalobní námitku, že žalovaný odmítl uvažovat nad tím, zda žalobce není zranitelnou osobou, soud za důvodnou nepovažuje. S ohledem na její obecnost totiž neshledal, že by tento postup žalovaného měl vliv na hmotněprávní posouzení žádosti žalobce nebo na výkon jeho procesních práv v předcházejícím řízení.
69. Žalobce dále poukazuje na to, že žalovaný neshromáždil všechny dostupné důkazy a na jejich základě nezpochybnil věrohodnost tvrzení stran zdravotního stavu žalobce, přičemž na straně žalobce je pouze povinnost tvrzení, kterou žalobce splnil a svá tvrzení prokázal svou výpovědí, jejíž důvěryhodnost žalovaný nezpochybnil.
70. Podle rozsudku NSS ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, „[n]ení povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.“ Tento závěr je aplikovatelný i v případě důvodných obav týkajících se nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu.
71. Tato námitka se podle žalobce vztahuje nejen ke zdravotnímu stavu žalobce, ale i k jeho tvrzení ohledně vraždy jeho syna policejními složkami země původu. Podle soudu žalovaný v napadeném rozhodnutí věrohodnost výpovědi žalobce a jeho následných podání skutečně relevantně nezpochybnil. Posouzení žádosti žalobce jako účelové (nadto zcela nepřiléhavě – srov. výše) nepředstavuje podle soudu zpochybnění věrohodnosti „azylového příběhu“ žalobce. Bylo proto na žalovaném, aby ve smyslu výše citovaného rozsudku NSS shromáždil dostupné důkazy, které věrohodnost tvrzení žalobce vyvracejí nebo zpochybňují. Toto žalovaný neučinil. Proto i v případě těchto dvou skutečností považuje soud skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, za takový, který vyžaduje podstatné doplnění. Námitka je důvodná.

72. Závěrem žalobce namítá, že žalovaný při posouzení možnosti udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu porušil zásadu zákazu libovůle, když svůj závěr stran neudělení humanitárního azylu dostatečně neodůvodnil.
73. Podle § 14 zákona o azylu lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu, jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 zákona o azylu.
74. Soud předně připomíná, že rozhodnutí o udělení humanitárního azylu je vydáváno ve sféře správního uvážení žalovaného (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 2. 2006, č. j. 8 Azs 195/2005-66), z čehož vyplývají i omezené možnosti soudního přezkumu rozhodnutí takového rozhodnutí. Výklad neurčitého právního pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“ a jeho aplikace na konkrétní skutkový stav jsou však plně a meritorně přezkoumatelné (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27, č. 3200/2015 Sb. NSS).
75. Ve vztahu k neurčitým právním pojmům se soud ztotožňuje se závěry právní vědy, podle které „[a]plikuje-li [...] správní úřad neurčitý právní pojem, musí vyložit, co pod ním rozumí, které znaky k jeho naplnění vyhledává, v jakém rozsahu a jakým procesem je našel, a jakou logickou úvahou shledal, že jsou dány. Správní soud – aniž by vykročil z mezí, které mu zákon dává, totiž posoudit pouze zákonnost rozhodnutí, tu má dostatečný prostor k tomu, aby jednotlivé fáze tohoto procesu podrobil své kontrole a poskytl dostatečnou ochranu žalobci, ovšem jen potud, pojme-li ten odpovídající námitku do žalobního tvrzení“ (Mazanec, M. Neurčité právní pojmy, volné správní uvážení, volné hodnocení důkazů a správní soud. *Bulletin advokacie*, 2000, č. 4, s. 11).
76. Žalovaný v napadeném rozhodnutí stran výkladu neurčitého právního pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“ uvedl, že se zabýval rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobce a přihlédl k jeho věku a zdravotnímu stavu, nicméně tyto aspekty posouzení již nijak dále nerozvedl (s výjimkou posouzení zdravotního stavu žalobce, k čemuž se soud vyjádřil výše, a prostého konstatování svéprávnosti žalobce a jeho možností výdělků). Zároveň žalovaný neuvedl jakékoliv úvahy k tomu, jak neurčitý právní pojem „případ hodný zvláštního zřetele“, a to rovněž ve vztahu ke skutkovým okolnostem projednávané věci, vyložil, tj. co pod ním rozumí, jaké „znaky k jeho naplnění vyhledává, v jakém rozsahu a jakým procesem je našel, a jakou logickou úvahou shledal, že jsou dány“, či dány nejsou. Odůvodnění, které žalovaný uvedl v části napadeného rozhodnutí týkající se posouzení možnosti udělení humanitárního azylu, výše uvedené podmínky nesplňuje, a to ve všech bodech. Navíc s ohledem na závěr soudu o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu (srov. výše) žalovaný ani nemohl § 14 zákona o azylu řádně aplikovat. Z judikatury zdejšího soudu totiž plyne, že „[p]ostup žalovaného spočívající ve vyhodnocení skutkové podstaty, určení významu uvedeného pojmu a zařazení či nezařazení konkrétních okolností pod něj se přitom musí bezpodmínečně projevit v odůvodnění rozhodnutí o neudělení azylu“ (rozsudek zdejšího soudu ze dne 18. 12. 2014, č. j. 45 Az 9/2014-95). Námitka je důvodná.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

77. Soud ze shora uvedených důvodů shledal, že žaloba je důvodná, a proto napadené rozhodnutí zrušil dílem pro nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], dílem proto, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje podstatné doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], a věc

vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaný právním názorem soudu vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

78. Žalobcem navržené a předložené důkazní prostředky soud neprovedl, neboť napadené rozhodnutí zrušil z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti a nedostatečného zjištění skutkového stavu. Provedení předložených důkazních prostředků by proto bylo v současné situaci nadbytečné. V dalším řízení je na žalovaném, aby se jimi zabýval.
79. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce sice byl v řízení plně úspěšný, a má tak právo na náhradu všech účelně vynaložených nákladů řízení. Neprokázal nicméně, že by mu v souvislosti s tímto soudním řízením jakékoliv náklady vznikly. Zástupce žalobce není osobou podle § 35 odst. 2 s. ř. s., a tudíž nemá právo na odměnu za zastupování (srov. např. rozsudek NSS ze dne 2. 3. 2020, č. j. 3 As 394/2019-20). Žalovaný neměl ve věci úspěch, nemá proto na náhradu nákladů řízení právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 17. června 2021

JUDr. David Kryška, v. r.
samosoudce